

บทความวิจัย

การศึกษาลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชน ของนักศึกษา สาขาจิตวิทยาชุมชน มหาวิทยาลัยศิลปากร

Study of Characteristics of Community Counselors of Students in Community Psychology Division, Silpakorn University

อาดัม นีละไพจิตร*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาชุมชนและสำรวจคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชนของนักศึกษาสาขาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มแรกเป็นอาจารย์สอนในระดับมหาวิทยาลัยที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาเอก ในสาขาวิชา จิตวิทยาการให้คำปรึกษา จำนวน 17 คน เพื่อใช้ในการศึกษาองค์ประกอบของคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาชุมชน กลุ่มที่สองเป็นนักศึกษาสาขาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 131 คน เพื่อใช้ในการสำรวจคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาชุมชน ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันจำนวน 23คุณลักษณะ และคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาชุมชนที่ผู้เชี่ยวชาญทุกคนเห็นสอดคล้องกัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($M=5.000$) ได้แก่ ชอบที่จะรู้จักผู้อื่น มีความตั้งใจช่วยเหลือผู้อื่นมองโลกในแง่ดี เป็นผู้รับฟังที่ดี มีความจริงใจ ควบคุมอารมณ์ได้ และมีความเสียสละ

2. นักศึกษาสาขาจิตวิทยาชุมชน มีคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M=3.895$) และมีคุณลักษณะเพียง 1 ด้านที่มีคุณลักษณะอยู่ในระดับปานกลาง คือด้านการเปิดเผยตนเอง ($M=3.489$) และมีคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชนด้านการยอมรับหลักคำสอนของแต่ละศาสนาสูงสุด ($M=4.412$) รองลงมาคือการมีความรับผิดชอบ ($M=4.305$) และด้านการมองโลกในแง่ดี ($M=4.193$) ตามลำดับ

คำสำคัญ : จิตวิทยาชุมชน ผู้ให้คำปรึกษาชุมชน คุณลักษณะ

* อาจารย์ ดร. สถาบันวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Abstract

The objectives of this research were to study the characteristic components of community counselors and survey such characteristics of community counselors of students in Community Psychology Division, Psychology and Guidance Department at Silpakorn University. The subjects were separately studied into two groups, the first group consisted of 17 lecturers who obtained a doctoral degree in Counseling Psychology, teach Counseling Psychology in a university, and are representative of the study of the characteristic components of community counselors. The second group included 131 students in Community Psychology Division, Psychology and Guidance Department at Silpakorn University who were selected for the survey of the characteristic components of community counselors.

The results of the study are shown as follows;

1. According to the community counselors' characteristic components analysis, the common opinions of professionals in 23 characteristics equaled a maximum mean ($M=5.000$). They are human relationships, intension to help and support, optimism, good listener, sincere, emotional stability and sacrifice.

2. Students in Community Psychology Division had overall community counselor characteristic components at a highest level ($M= 3.895$), except for the self-disclosure characteristic with a moderate level ($M=3.489$). Additionally, the spirituality component obtained the highest level ($M=4.412$), following by responsibility ($M=4.305$) and optimism ($M=4.193$) respectively.

Keyword : Community Psychology, Community Counselor, Characteristics

บทนำ

ตามหลักสูตรของภาคจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ในสาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน มุ่งผลิตมหาบัณฑิตทางด้านจิตวิทยา เพื่อปฏิบัติงานในชุมชนในลักษณะของการนำความรู้ ความเข้าใจ และหลักการทางจิตวิทยาไปป้องกันปัญหาต่างๆในสังคม และพัฒนาสมรรถภาพของบุคคล สร้างความเข้มแข็งและพลังอำนาจ ให้เกิดขึ้นในระดับบุคคลและระดับกลุ่ม เพื่อลดความขัดแย้งและความเครียดต่างๆ และ พัฒนาความสามารถในการทำงานร่วมกันในชุมชน โดยเป็นผู้ทำหน้าที่ในชุมชนในบทบาทของนักจิตวิทยาที่เป็นผู้ให้คำแนะนำ (Consultant) และผู้ให้คำปรึกษา

(Counselor) (มหาวิทยาลัยศิลปากร บัณฑิตวิทยาลัย, 2544, หน้า 2) ซึ่งบทบาทของนักจิตวิทยาชุมชนดังกล่าว จะปฏิบัติหน้าที่ในชุมชน เกี่ยวกับการเป็นผู้ให้ความรู้ในเชิงการป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจกับชุมชน การเป็นผู้ให้คำปรึกษา การให้ความช่วยเหลือต่อผู้ที่ประสบปัญหาต่างๆ การเข้าไปมีส่วนร่วมต่อนโยบายต่างๆในชุมชน การเป็นผู้ประสานงานโดยเป็นคนกลางในการสร้างความเข้าใจระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน จากการที่ผู้วิจัยเป็นผู้สอนในรายวิชาการให้คำปรึกษา ในสาขาวิชาจิตวิทยาชุมชนพบว่า การให้คำปรึกษาเป็นบทบาทที่สำคัญในการทำหน้าที่เป็น

ผู้ให้คำปรึกษาในชุมชน ซึ่งมีบทบาททั้งในการ

ให้บริการชุมชนทางตรง (direct community services) โดยการให้การศึกษาระหว่างกันโดยการให้การศึกษากันแก่ชุมชนในการจัดประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มบุคคล การให้บริการผู้รับคำปรึกษาทางตรง (direct client services) เป็นการยื่นมือให้ความช่วยเหลือและการให้คำปรึกษาโดยตรงแก่ผู้รับคำปรึกษา หรือผู้รับคำปรึกษาที่อาจมีความเป็นไปได้ว่าจะมีความเสี่ยงต่อการที่จะเกิดปัญหาด้านสุขภาพจิต การให้บริการชุมชนทางอ้อม (indirect community services) เป็นการส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบและการเข้าไปมีอิทธิพลต่อนโยบายสาธารณะเป็นความพยายามที่จะทำให้สภาพแวดล้อมทางด้านสังคม ตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มบุคคล และการให้บริการผู้รับคำปรึกษาทางอ้อม (indirect client services) เป็นการให้การสนับสนุนและการเป็นที่ปรึกษาโดยการเข้าไปมีส่วนร่วมกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เพื่อที่จะทำให้เกิดการตอบสนองต่อความต้องการของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลดังกล่าว (Lewis. et al. 2003 : 265)

และเมื่อพิจารณาการผลิตบัณฑิตเพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและความต้องการของสังคมได้นั้น พบว่าควรให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะของบัณฑิต จากการศึกษาของ แมคเคนแดน ดูปส์ และรอทเวล (McClelland. 1973, Dubois.& Rothwell. 2004 อ้างถึงใน จิรประภา อัครบวร. 2554. ออนไลน์) พบว่า คุณลักษณะอันเป็นลักษณะเฉพาะหรือลักษณะพิเศษ ที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จ และในมุมมองของการเป็นผู้ช่วยเหลือ แพตเตอร์สัน (Patterson. 2000 : 10 – 14) กล่าวว่า คุณลักษณะที่สำคัญที่สุดที่แสดงว่าผู้ช่วยเหลือมีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพนั้น จะต้องมีการช่วยเหลือที่นำออกมาใช้ได้ มีความสามารถที่จะกล้าสื่อสารอย่างเปิดเผย และซื่อสัตย์ต่อตนเอง มีความรับผิดชอบต่อการกระทำและคำพูด มีความกระตือรือร้นและสามารถจดจ่อต่อการรับฟังไม่ใช่เพียงแต่เข้าใจในเนื้อหาที่คนพูด แต่ยังรู้สึกภูมิใจและดีใจที่จะสามารถทำให้อาณาเขตของผู้ถูกช่วยเหลือ

นั้นดีขึ้นเรื่อย ๆ เข้าใจความรู้สึก ความเชื่อเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของบุคคล สามารถควบคุมความรู้สึกของตนเองได้ดีในขณะที่รับฟังความวิตกกังวลของผู้อื่น ผู้ช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพจะทำให้มีความรู้สึกไว้น้อย เชื่อใจ ความน่าเชื่อถือ และความมั่นใจจากผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือ นอกจากนี้ผู้รับการช่วยเหลือจะมีความรู้สึกปลอดภัยต่อการเปิดเผยความรู้สึก ผู้ช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพจะมีความสามารถในสิ่งที่แสดงออกโดยจะมีวิธีการคิด การแสดงออก ความรู้สึก ค่านิยม จะเข้าใจบุคคล เข้าใจตัวเอง และสามารถจัดการกับความกระวนกระวายใจโดยผู้ช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพจะเป็นคนมีเหตุผล มีความคิดที่เป็นระบบ สามารถเข้าใจสังคม วัฒนธรรม การเมือง ว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล และเป็นคนมีวิสัยทัศน์กว้างไกลทันต่อเหตุการณ์ในสังคม ผู้ช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพสามารถช่วยเหลือให้ผู้รับการช่วยเหลือให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีขึ้น

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษาคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาชุมชน โดยได้ศึกษาจากทฤษฎีเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบแนวคิด และนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบโดยใช้เทคนิคเดลฟาย ซึ่งเป็นวิธีการที่นำความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางด้านการให้คำปรึกษาร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งเทคนิคเดลฟายนั้นเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการแก้ปัญหาและตัดสินใจที่จะเป็นการขัดเกลาความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับวัตถุประสงค์ (Thornton. et al. 1975. อ้างถึงใน นัยนา นุรารักษ์. 2539: 42) ข้อมูลที่เป็นองค์ประกอบของคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาชุมชน ที่ได้จากการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายนั้น เป็นข้อมูลที่ผ่านการพิจารณาไตร่ตรองหลายขั้นตอน จึงช่วยให้ความเชื่อมั่นของข้อมูลที่รับนั้นสูงขึ้น เพื่อนำองค์ประกอบของคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาชุมชน ดังกล่าวมาสร้างเป็นเครื่องมือเพื่อศึกษากับนักศึกษาศาสาวิชาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร ทั้งนักศึกษาที่กำลังศึกษาในปัจจุบันและสำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชาการให้คำปรึกษาชุมชนต่อไป เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่เหมาะสมในการเป็นผู้ให้คำปรึกษาชุมชนเพื่อนำไปใช้ในการช่วยเหลือคนในชุมชนนั้น จัดการกับปัญหาของตนเองได้ และพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชน
2. เพื่อสำรวจคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชน ของนักศึกษาศาวิชาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

กรอบแนวคิดทางทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแนวคิดที่ครอบคลุมกลวิธีในการให้ความช่วยเหลือและการให้บริการ ที่ส่งเสริมความมั่งคั่งของส่วนบุคคลและสวัสดิภาพของบุคคลและชุมชน ซึ่งเป็นกระบวนการที่คนในการให้คำปรึกษาแบบใหม่ที่ให้ผู้ให้คำปรึกษาต้องพิจารณาถึงบทบาทของตนเอง เมื่อปฏิบัติหน้าที่กับกลุ่มผู้รับคำปรึกษาที่มีความหลากหลาย โดยจะต้องคำนึงถึง การตระหนักรู้และการยอมรับเพิ่มมากขึ้น ซึ่งแนวคิดและความรู้ที่เกิดขึ้นจากอิทธิพลต่างๆ ดังกล่าว จะทำให้ผู้ให้คำปรึกษาเกิดความเข้าใจ เกี่ยวกับพัฒนาการของมนุษย์มากขึ้น จึงได้เกิดแนวคิดรูปแบบการให้คำปรึกษาชุมชน (Lewis . 2003 : 265) โดยพิจารณาบทบาทของผู้ให้คำปรึกษาทั้งทางตรง และทางอ้อม ได้แก่

- 1.ทางตรง (Direct) ได้แก่ผู้ให้คำปรึกษาชุมชน

มีบทบาท ในการให้การศึกษาระงับป้องกันการให้คำปรึกษา การยื่นมือให้ความช่วยเหลือต่อผู้รับคำปรึกษาที่มีความเปราะบาง

2. ทางอ้อม (Indirect) ได้แก่ผู้ให้คำปรึกษาชุมชนมีบทบาทในการเข้าไปมีอิทธิพลต่อนโยบายสาธารณะ การให้การสนับสนุนผู้รับคำปรึกษา การเป็นที่ปรึกษา

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดขอบเขตของการศึกษาเป็น 2 ระยะ คือ

- 1.การวิเคราะห์องค์ประกอบของคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชน เป็นการศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาชุมชนโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique)

ประชากร เป็นอาจารย์ผู้มีประสบการณ์ด้านการให้คำปรึกษาชุมชน ซึ่งเป็นอาจารย์สอนในระดับมหาวิทยาลัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาเอก ในสาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา จิตวิทยาการปรึกษา หรือจิตวิทยาชุมชน จำนวน 40 คน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นอาจารย์สอนในระดับมหาวิทยาลัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ดังนี้คือ มีวุฒิการศึกษาปริญญาเอก ในสาขาวิชา จิตวิทยาการให้คำปรึกษา จิตวิทยาการปรึกษา หรือจิตวิทยาชุมชน และมีประสบการณ์ในการสอนสาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา มากกว่า 3 ปี และให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จำนวน 17 คน (ตามเกณฑ์การวิเคราะห์องค์ประกอบโดยใช้เทคนิคเดลฟาย)

2. การสำรวจคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชนของนักศึกษาศาวิชาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประชากร เป็นนักศึกษาศาสาวิชาจิตวิทยาชุมชน ภาค
จิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร ทั้งนักศึกษาที่กำลังศึกษาใน
ปัจจุบัน สำเร็จการศึกษา และเคยศึกษาแต่ไม่สำเร็จการ
ศึกษา ที่ผ่านการเรียนในรายวิชาของสาขาจิตวิทยา
ชุมชน ภาคจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 196 คน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาศาสาวิชา
จิตวิทยาชุมชน ภาคจิตวิทยาและการแนะแนว
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ทั้งนักศึกษา
ที่กำลังศึกษาในปัจจุบัน สำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชา
จิตวิทยาชุมชน และผู้ที่เคยศึกษาแต่ไม่สำเร็จการศึกษา
สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน ภาคจิตวิทยาและการแนะ
แนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ได้มา
จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sam-
pling) โดยได้ฉบับที่มีความสมบูรณ์จำนวน 131 ฉบับ
แบ่งออกเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาในปัจจุบัน จำนวน
37 คน และนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 87 คน
และผู้ที่เคยศึกษาแต่ไม่สำเร็จการศึกษา ที่ผ่านการเรียน
ในรายวิชาของสาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน จำนวน 7 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย
เป็น 2 ระยะ คือ

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบของ คุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
ศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น
จากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ โดยให้ตอบแบบ
สอบถามรวม 2 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open-
ended form) เป็นการรวบรวมความรู้และข้อมูลที่ได้
ศึกษาค้นคว้า มากำหนดกรอบของคำถาม ตามรูปแบบ
การให้คำปรึกษาชุมชน (Lewis . 2003 : 265) และถาม

ผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 1 ตัวอย่างคำถาม เช่น ผู้ให้คำปรึกษา
ชุมชนควรมีคุณลักษณะอย่างไร เป็นต้น

ชุดที่ 2 แบบสอบถามที่เป็นมาตราประเมินค่า
5 ระดับ (Rating Scale) เป็นการนำข้อมูลที่ได้จาก
การตอบแบบสอบถามปลายเปิดรอบที่หนึ่ง มาสร้าง
แบบสอบถามปลายปิดที่เป็นมาตราประเมินค่า 5 ระดับ
โดยพยายามคงความหมายและจำนวนเดิมของผู้ทรง
คุณวุฒิไว้ แล้วจึงส่งกลับไปยังกลุ่มตัวอย่างเดิมทำ
การ ตอบแบบสอบถามรอบที่สอง และรอบที่สาม
ตัวอย่างคำถาม เช่น ผู้ให้คำปรึกษาชุมชนควรมี
คุณลักษณะ อดทน ใส่ใจผู้ขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อกับกลุ่มตัวอย่าง โดย
อธิบายขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งการตอบ
แบบสอบถามต้องตอบให้ครบทั้ง 3 ครั้ง จากนั้น
ขอความร่วมมือผู้ทรงคุณวุฒิในการตอบแบบสอบถาม
และให้ผู้ทรงคุณวุฒิส่งแบบสอบถามแต่ละรอบกลับคืน
นำข้อมูลจากแบบสอบถามชุดที่ 1 ที่เป็นแบบสอบถาม
ปลายเปิดมาสร้างแบบสอบถามปลายปิดแบบมาตร
ประเมินค่า 5 ระดับ ส่งกลับไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มเดิม
ตอบและส่งกลับ นำข้อมูลจากแบบสอบถามชุดที่ 2 มา
วิเคราะห์โดยพิจารณาคคุณลักษณะที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่า
3.5 คะแนน และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 ส่ง
ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มเดิมตอบกลับในรอบที่สาม เพื่อ
นำมาประกอบการพิจารณาความคิดเห็นที่สอดคล้อง
(ค่าเฉลี่ย มากกว่า 3.5 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐานน้อยกว่า 1.00) เพื่อสรุปเป็นผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อความที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามี
ความสำคัญจำเป็นมากที่สุด ค่าเฉลี่ย มากกว่า 3.5
คะแนน และมีความคิดเห็นสอดคล้องกันโดยมีส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐานน้อยกว่า 1.00 มาสรุปเป็น
คุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาชุมชน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การสำรวจคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชนกับนักศึกษาศาวิชาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยา และการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการสำรวจครั้งนี้ เป็นแบบสำรวจคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชนที่ได้จากขั้นตอนของการทำเดลฟายในขั้นที่ 1 ตัวอย่างเช่น คุณลักษณะด้านความอดทน ตัวอย่างข้อความ หากมีคณไม่เข้าใจในสิ่งที่ฉันกำลังให้ข้อมูลฉันพยายามอธิบายจนกว่าเขาจะเข้าใจ เป็นต้น ค่าความเชื่อมั่นของแบบสำรวจโดยใช้รูปแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient) เท่ากับ .929

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสำรวจคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชนให้นักศึกษา ทั้งนักศึกษาที่กำลังศึกษาในปัจจุบัน สำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน และเคยศึกษาสาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรที่ได้จากการสุ่มจำนวน 157 คน ตอบ โดยผู้วิจัยตรวจสอบ และคัดเลือกแบบสำรวจที่ใช้ในการวิจัยอีกครั้ง โดยการตรวจสอบได้ฉบับที่มีความสมบูรณ์ จำนวน 131 ฉบับ แบ่งออกเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาในปัจจุบันจำนวน 37 คน และนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจำนวน 87 คน และผู้ที่เคยศึกษาแต่ไม่สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน จำนวน 7 คน เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแบบสำรวจคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชนของนักศึกษาศาวิชาจิตวิทยาชุมชน

ผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์หองศ์ประกอบคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชน ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแบบสำรวจคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาชุมชนรายองค์ประกอบและโดยรวม

จากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คนเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาชุมชนโดยใช้เทคนิคเดลฟาย พบว่ามีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 23 คุณลักษณะส่วนมากมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มีเพียง 2 คุณลักษณะที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม และความเป็นประชาธิปไตย นอกจากนี้ยังพบว่ามีคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาชุมชนที่

ผู้เชี่ยวชาญทุกคนเห็นสอดคล้องกันและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (M=5.000) ได้แก่ ชอบที่จะรู้จักผู้อื่น มีความตั้งใจช่วยเหลือผู้อื่น การมองโลกในแง่ดี การเป็นผู้รับฟังที่ดี การมีความจริงใจ การควบคุมอารมณ์ได้ และการมีความเสียสละ (รายละเอียดดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานรายองค์ประกอบ และโดยรวม ในการวิเคราะห์องค์ประกอบของ
คุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาชุมชนโดยใช้เทคนิคเดลฟาย ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คน

คุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชน แบบสอบถามปลายเปิดรอบ 1	แบบสอบถามรอบที่ 2		แบบสอบถามรอบที่ 3		การแปล ความหมาย
	M	S.D.	M	S.D.	
n=17					
มีความอดทน	4.5294	.51450	4.5882	.50730	มากที่สุด
ไวต่อความรู้สึก	4.8235	.39295	4.8824	.33211	มากที่สุด
ชอบที่จะรู้จักผู้อื่น	5.0000	.00000	5.0000	.00000	มากที่สุด
มีความตั้งใจช่วยเหลือผู้อื่น	5.0000	.00000	5.0000	.00000	มากที่สุด
มองโลกในแง่ดี	5.0000	.00000	5.0000	.00000	มากที่สุด
เป็นผู้รับฟังที่ดี	5.0000	.00000	5.0000	.00000	มากที่สุด
กระตือรือร้นในการช่วยแก้ปัญหา	4.9412	.24254	4.9412	.24254	มากที่สุด
ตระหนักถึงในตนเอง	4.5294	.51450	4.7059	.46967	มากที่สุด
เชื่อมั่นในตนเอง	4.7059	.46967	4.7059	.46967	มากที่สุด
เปิดเผยตนเอง	4.2941	.58787	4.6471	.49259	มากที่สุด
มีความยืดหยุ่น	4.5882	.50730	4.7059	.46967	มากที่สุด
มีความจริงใจ	5.0000	.00000	5.0000	.00000	มากที่สุด
เป็นผู้ถืออำนาจ	4.8824	.33211	4.8824	.33211	มากที่สุด
มีความรับผิดชอบ	5.0000	.00000	5.0000	.00000	มากที่สุด
กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม	4.0000	.70711	4.3529	.70189	มาก
มีความเป็นผู้นำ	3.0588	.24254	-	-	-
ควบคุมอารมณ์ได้	5.0000	.00000	5.0000	.00000	มากที่สุด
มีความเฉลียวฉลาด	5.0000	.00000	5.0000	.00000	มากที่สุด
มีความเป็นประชาธิปไตย	3.8824	.69663	4.0588	.65865	มาก
ยอมรับผู้อื่นอย่างไม่มีเงื่อนไข	4.2353	.43724	4.6471	.49259	มากที่สุด
มีเหตุผล	3.0588	.24254	-	-	-
ปรับตัวง่าย	4.7059	.58787	4.7059	.58787	มากที่สุด
ชอบค้นคว้าหาความรู้	4.3529	.49259	4.7059	.46967	มากที่สุด
มีความซื่อสัตย์	3.1176	.60025	-	-	-
ตรงต่อเวลา	3.1176	.85749	-	-	-
เห็นอกเห็นใจผู้อื่น	3.2353	.75245	-	-	-
ยอมรับหลักคำสอนของแต่ละศาสนา	4.7059	.46967	4.7647	.43724	มากที่สุด
มีความสุขกับสิ่งที่ทำอยู่	4.2941	.58787	4.8824	.33211	มากที่สุด
รวม	4.3950		4.7903		มากที่สุด

**ตอนที่ 2 ผลการสำรวจคุณลักษณะ
ผู้ให้คำปรึกษาชุมชนของนักศึกษาศาสาวิชา
จิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร**

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะ
ของผู้ให้คำปรึกษาชุมชน ของผู้ตอบแบบสำรวจ
คุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชนพบว่า คุณลักษณะ
ของผู้ให้คำปรึกษาชุมชนโดยรวม ของผู้ตอบแบบสำรวจ
คุณลักษณะผู้ให้

คำปรึกษาชุมชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
($M=3.895$) มีคุณลักษณะเพียง 1 ด้านที่มีค่าเฉลี่ย
คุณลักษณะอยู่ในระดับปานกลาง คือด้านการเปิดเผย
ตนเอง และพบว่าคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาชุมชน
ของผู้ตอบแบบสำรวจมีคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษา
ชุมชนที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ การยอมรับหลักคำสอน
ของแต่ละศาสนา ($M=4.412$) รองลงมาคือ การมีความ
รับผิดชอบ ($M=4.305$) และด้านการมองโลกในแง่ดี
($M=4.193$) (รายละเอียดดังตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ลำดับ และการแปลความหมาย คุณลักษณะของผู้ให้
คำปรึกษาชุมชนโดยรวม ของผู้ตอบแบบสำรวจคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชน

ลำดับ	คุณลักษณะ			การแปล ความหมาย
		M	S.D.	
1	ยอมรับหลักคำสอนของแต่ละศาสนา	4.412	0.521	มาก
2	มีความรับผิดชอบ	4.305	0.491	มาก
3	มองโลกในแง่ดี	4.193	0.470	มาก
4	อดทน	4.183	0.446	มาก
5	มีความเป็นประชาธิปไตย	4.137	0.511	มาก
6	ไวต่อความรู้สึก	4.082	0.507	มาก
7	ยอมรับผู้อื่นอย่างไม่มีเงื่อนไข	4.034	0.503	มาก
8	เชื่อมั่นในตนเอง	3.952	0.504	มาก
9	ชอบค้นคว้าหาความรู้	3.879	0.495	มาก
10	ชอบที่จะรู้จักกับผู้อื่น	3.876	0.607	มาก
11	ยืดหยุ่น	3.868	0.500	มาก
12	มีความตั้งใจช่วยเหลือผู้อื่น	3.84	0.574	มาก
13	ควบคุมอารมณ์ได้	3.832	0.506	มาก
14	เป็นผู้เชื่ออำนาจ	3.831	0.486	มาก
15	กระตือรือร้นในการช่วยแก้ไขปัญหา	3.828	0.500	มาก
16	เสียสละ	3.817	0.497	มาก
17	กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม	3.771	0.503	มาก
18	ตระหนักรู้ในตนเอง	3.761	0.512	มาก
19	ปรับตัวง่าย	3.692	0.565	มาก
20	เป็นผู้รับฟังที่ดี	3.651	0.394	มาก
21	จริงจัง	3.626	0.526	มาก
22	มีความสุขกับสิ่งที่ทำอยู่	3.578	0.628	มาก
23	เปิดเผยตนเอง	3.489	0.538	ปานกลาง
รวม		3.895		มาก

อภิปรายผล

ในการอภิปรายผลผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชน

จากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คน ด้วยเทคนิคเดลฟายเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาชุมชนโดยใช้คำถามปลายเปิดในรอบที่ 1 และใช้กรอบแนวคิดการให้คำปรึกษาชุมชน (community counseling) ซึ่งเป็นแนวทางที่จะช่วยทำให้เกิดความครอบคลุมสำหรับกลวิธีในการให้ความช่วยเหลือและการให้บริการ ที่ส่งเสริมความงอกงามส่วนบุคคลและสวัสดิภาพของบุคคลและชุมชน โดยใช้คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาชุมชนตามโมเดลของการให้คำปรึกษาชุมชนประกอบไปด้วยองค์ประกอบในการให้บริการ 4 ประการได้แก่ การให้บริการโดยตรงกับผู้รับคำปรึกษา (direct client) การให้บริการทางอ้อมกับผู้รับคำปรึกษา (indirect client) การให้บริการโดยตรงกับชุมชน (direct community) และการให้บริการทางอ้อมกับชุมชน (indirect community) ซึ่งพบคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาชุมชนแต่ละองค์ประกอบที่มีลักษณะที่เหมือนกัน หรือใกล้เคียงกัน จึงไม่สามารถแบ่งแยกคุณลักษณะตามแต่ละองค์ประกอบได้ ผู้วิจัยจึงรวบรวมคุณลักษณะต่างๆจากการใช้คำถามปลายเปิดกับผู้เชี่ยวชาญโดยแยกตามแต่ละคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาชุมชนซึ่งมีคุณลักษณะที่เป็นองค์ประกอบสำหรับผู้ให้คำปรึกษาชุมชน จำนวน 28 คุณลักษณะและเมื่อนำข้อมูลที่ได้จากรอบที่ 1 มาสอบถามผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์คุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชน โดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยมากกว่า 3.5 คะแนน และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 พบว่ามีความคิดเห็นที่สอดคล้อง กับเกณฑ์ดังกล่าวจำนวน 23 คุณลักษณะ และมี 5 คุณลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับเกณฑ์ดังกล่าวได้แก่ ความเป็นผู้นำ ความ

มีเหตุผล ความซื่อสัตย์ การตรงต่อเวลา และความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ซึ่งจากข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญพบว่าทั้ง 5 คุณลักษณะดังกล่าวมีความสำคัญ เพียงแต่มีลักษณะใกล้เคียงกับด้านอื่นๆ ซึ่งสามารถนำไปรวมกันได้ และเมื่อนำข้อมูลในรอบที่ 2 ส่งไปให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมตอบกลับ ในรอบที่สาม เพื่อยืนยันความสอดคล้องของคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาชุมชนพบว่าคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาชุมชนในรอบที่ 3 เมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์คุณลักษณะที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่า 3.5 คะแนน และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 พบว่าทุกคุณลักษณะมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกับเกณฑ์ดังกล่าวและคุณลักษณะส่วนมากมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มีเพียง 2 คุณลักษณะที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากได้แก่ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม และความเป็นประชาธิปไตย นอกจากนี้ยังพบว่า มีคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาชุมชนที่ผู้เชี่ยวชาญทุกคนเห็นสอดคล้องกันและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นศูนย์ ได้แก่ การชอบที่จะรู้จักผู้อื่นมีความตั้งใจช่วยเหลือผู้อื่น การมองโลกในแง่ดี การเป็นผู้รับฟังที่ดี การมีความจริงใจ การควบคุมอารมณ์ได้ และการมีความเสียสละ

คุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาชุมชน 23 คุณลักษณะที่ได้จากการเดลฟายกับผู้เชี่ยวชาญ ตามบทบาทของผู้ให้คำปรึกษาในชุมชนซึ่งมีบทบาททั้งทางตรง และทางอ้อม ได้แก่ ความอดทน การมีความไวต่อความรู้สึก ชอบที่จะรู้จักกับผู้อื่น ความตั้งใจช่วยเหลือผู้อื่น การมองโลกในแง่ดี การเป็นผู้รับฟังที่ดี กระตือรือร้นในการช่วยแก้ไขปัญหา ความตระหนักรู้ในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การเปิดเผยตนเอง ความยืดหยุ่น ความจริงใจ เป็นผู้เอื้ออำนวย ความรับผิดชอบ การกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม การควบคุมอารมณ์ได้ การเสียสละ ความเป็นประชาธิปไตย การยอมรับผู้อื่นอย่างไม่มีเงื่อนไข การปรับตัวง่าย การชอบค้นคว้าหาความรู้ มีความสุขกับสิ่งที่เป็นอยู่ และการยอมรับกับหลักคำสอนของแต่ละศาสนา

จากคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาชุมชนที่วิเคราะห์ห้วงค์ประกอบจากผู้เชี่ยวชาญตามเทคนิคเดลฟายพบว่าสอดคล้องกับ นูฟีลด์ท (Neufeldt. 1994 : 10 – 11) ที่ได้รวบรวมคุณลักษณะเฉพาะที่สำคัญของผู้ให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพ 14 คุณลักษณะ และแพตเตอร์สัน (Patterson. 2000 : 10 – 14) ที่ได้รวบรวมคุณลักษณะที่สำคัญที่สุดที่แสดงว่าเป็นผู้ช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพ

2 เพื่อสำรวจคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชนของนักศึกษาศาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

จากคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาชุมชนที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 จำนวน 23 คุณลักษณะผู้วิจัยได้นำมาสร้างข้อคำถามจำนวน 99 ข้อ เพื่อสำรวจคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชนกับนักศึกษาศาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน พบว่าผู้ตอบแบบสำรวจคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือด้านการเปิดเผยตนเอง และพบว่าคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาชุมชนของผู้ตอบแบบสำรวจมีคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชนที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ การยอมรับหลักคำสอนของแต่ละศาสนา รองลงมาคือ การมีความรับผิดชอบ และด้านการมองโลกในแง่ดี

คุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาชุมชนด้านการยอมรับหลักคำสอนของแต่ละศาสนาเป็นคุณลักษณะที่สูงที่สุดของนักศึกษาศาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และเมื่อวิเคราะห์แยกตามข้อมูลพื้นฐาน พบว่า ทั้งในเพศชาย และเพศหญิง ที่มีช่วงระหว่างอายุ 21-30 ปี 31-40 ปี และมากกว่า 41 ปี สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ด้านศึกษาศาสตร์ ด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ และด้านมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ และมีประสบการณ์การทำงาน 0-9 ปี 10-19 ปี

และมากกว่า 20 ปี มีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชนด้านการยอมรับหลักคำสอนของแต่ละศาสนาเป็นคุณลักษณะที่สูงที่สุด จากการศึกษาวรรณกรรม พบว่า นูฟีลด์ท (Neufeldt. 1994 : 10 – 11) ได้รวบรวมคุณลักษณะเฉพาะที่สำคัญของผู้ให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพ ได้เชื่อมโยงเรื่องศาสนาเกี่ยวข้องกับเรื่อง จิตวิญญาณ (Spirituality) เป็นพลังที่มีแนวโน้มให้มีความสำคัญต่อการให้คำปรึกษา เป็นการเน้นคุณค่า ค่านิยม และประโยชน์ ทางศาสนากระบวน การในการช่วยเหลือนี้ เป็นสิ่งที่บุคคลสามารถระลึกได้จริง ๆ ที่จะช่วยทำให้บุคคลมีความหวัง มีเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ตามความเชื่อของผู้รับบริการ รวมทั้งการเคารพในความแตกต่างและคุณค่าของบุคคลโดยไม่มี การตัดสินและปราศจากเงื่อนไขจะแสดงต่อผู้รับคำปรึกษาเกิดความเป็นอิสระ มีความเป็นตัวของตัวเอง ในขณะที่ให้ความช่วยเหลือ และผู้ให้คำปรึกษาจะได้รับเกียรติและการยอมรับกลับมาเช่นกัน และพบว่าผู้ให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพจะมีคุณลักษณะการไวต่อความรู้สึก (Sensitivity) ซึ่งเป็น การที่ผู้ให้คำปรึกษาสามารถรับรู้สิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาต้องการสื่อสาร ทั้งทางภาษาพูดและภาษาท่าทาง การไวต่อความรู้สึกจะทำให้ผู้ให้คำปรึกษาตระหนักรู้ในตนเองและผู้รับคำปรึกษาได้มากขึ้น

คุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชนที่นักศึกษาศาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีมากที่สุดอันดับสอง คือ ด้านการมีความรับผิดชอบ และเมื่อวิเคราะห์แยกตามข้อมูลพื้นฐาน พบว่า นักศึกษาที่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว และด้านการสอน นักศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงาน 10-19 ปี มีค่าเฉลี่ยด้านความรับผิดชอบ เป็นคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชนที่สูงที่สุด ซึ่งเป็นคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชนความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรับผิดชอบต่อพฤติกรรมกระทำของตนเองมากกว่าปฏิเสธความ

รับผิดชอบและตำหนิผู้อื่น สามารถจัดการกับความ
ล้มเหลว และความอ่อนแอของตนเอง สามารถตัดสินใจ
เลือกที่จะยอมทำตามหรือเพิกเฉยต่อการควบคุมจาก
อิทธิพลภายนอก การตัดสินใจนี้จะอยู่บนพื้นฐานของ
การพิจารณาด้วยเหตุและผลเป็นอย่างดีแล้ว มีความ
รับผิดชอบต่อตนเอง มีความมั่นคงต่อการวิพากษ์
วิจารณ์ สามารถยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์ได้แทนที่
จะปกป้องตนเอง หรือเพิกเฉย หรือตำหนิคนอื่น ซึ่งเป็น
สิ่งที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนามากกว่า (George and
Cistrani, 1996 : 14-17)

คุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชนที่นักศึกษ
สาขาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีมากที่สุด
อันดับสาม คือ ด้าน การมองโลกในแง่ดีและเมื่อ
วิเคราะห์แยกตามข้อมูลพื้นฐาน พบว่า นักศึกษาที่
ประกอบอาชีพพนักงานบริษัท มีค่าเฉลี่ยด้านการมอง
โลกในแง่ดี เป็นคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชนที่สูงที่
สุด ซึ่งการมองโลกในแง่ดี เป็นทัศนคติที่มีความสำคัญ
สำหรับการเป็นผู้ให้คำปรึกษา ความสำเร็จของการให้
คำปรึกษานั้นขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของผู้แนะนำในด้านการ
มองโลกในแง่ดี คือเป็นบุคคลที่แสวงหาแนวทางการให้
ความช่วยเหลือและมองว่าทุกอย่างมีวิธีการที่จะแก้ไข
ปัญหาได้ (จีน แบร์รี่, 2538 : 73-76) นอกจากนั้น จาก
การได้สอบถามผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เทคนิคเดลฟาย
พบว่าคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาชุมชนควรมองเห็น
ข้อดีของทุกอย่างแม้กระทั่งความล้มเหลวที่เกิดขึ้น เมื่อ
ความคิดของผู้ช่วยเหลือเปลี่ยนแปลงก็ส่งผลต่อการแสดงออก
ที่มีต่อผู้รับบริการ

สำหรับคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาชุมชน
ของ นักศึกษาศาสาวิชาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยา
และการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร ที่มีน้อยที่สุดได้แก่ด้านการเปิดเผยตนเอง ซึ่ง
มีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งนูฟีลด์ท
(Neufeldt, 1994 : 10 – 11) ได้กล่าวว่า การเปิดเผย
ตนเอง สำหรับผู้ให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพ สามารถ

มีการเปิดเผยด้านความคิด และความรู้สึก เมื่อผู้ให้
คำปรึกษาเปิดเผยตนเองเป็นแบบอย่างแล้ว ก็จะกระตุ้น
ให้ผู้รับคำปรึกษาเปิดเผยตนเองเช่นกันจากผลที่ได้จาก
การเปิดเผยตนเองเข้าหากัน และสอดคล้องกับ จอร์จ
และคริสตรานี่ (George and Cistrani, 1996 : 14-17)
ได้รวบรวมคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาที่ประสบ
ความสำเร็จ พบว่า การเปิดเผยและการรับรู้เกี่ยวกับ
ตนเอง ผู้ให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพ สามารถรับรู้
ความรู้สึกภายในของตนเอง แม้ว่าจะเป็นความรู้สึกที่
โดยทั่วไปอาจถูกมองว่าเป็นสิ่งไม่ดี ไม่ว่าจะอยู่ใน
อารมณ์อย่างไร การตระหนักในสภาวะอารมณ์ของ
ตนเองนี้จะทำให้ผู้ให้คำปรึกษาสามารถควบคุม
พฤติกรรมของตนเองได้ ไม่ปล่อยให้ความรู้สึกเหล่านั้น
มีผลต่อการให้คำปรึกษา ต้องมีการตระหนักอย่างมีสติ
และเช่นเดียวกันผู้ให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพ
จะสามารถยอมรับประสบการณ์ส่วนตัวของผู้รับ
คำปรึกษาให้การยอมรับว่าผู้รับคำปรึกษาก็มีสิทธิที่จะมี
ความรู้สึกทางลบได้ ซึ่งการเปิดเผยและการยอมรับเช่น
นี้จะมีผลในการเสริมสร้างความก้าวหน้าของผู้รับ
คำปรึกษา นอกจากนั้น จากการได้สอบถามผู้เชี่ยวชาญ
โดยใช้เทคนิคเดลฟาย พบว่า การเปิดเผยเรื่องราวของ
ตนเองจะเป็นประโยชน์ต่อผู้รับบริการ แสดงให้เห็นถึง
ความจริงใจและมีความสอดคล้องกลมกลืนใน
พฤติกรรม ซึ่งทำให้มีความสามารถพัฒนาความสัมพันธ์
ที่ดีกับผู้อื่น สามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และ
สามารถสร้างความมั่นใจแก่ผู้รับคำปรึกษา รวมทั้งเป็น
การช่วยสร้างสัมพันธ์ภาพและความไว้วางใจให้เกิดขึ้น
กับผู้รับบริการได้

ข้อสังเกตจากงานวิจัย

การศึกษาด้านจิตวิทยาชุมชนให้ความสำคัญ
กับการป้องกัน และการเสริมสร้างพลังอำนาจ ซึ่ง
สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่สำคัญของการให้คำปรึกษา
ชุมชน และจากผลของการวิจัยที่เกิดขึ้น พบว่าองค์
ประกอบของคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาชุมชนทั้ง

23 คุณลักษณะ มีลักษณะเป็นนามธรรมที่อยู่ภายในจิตใจของผู้ให้คำปรึกษา การที่จะทำให้เกิดคุณลักษณะต่างๆ ดังกล่าวได้จะต้องเกิดจากการปรับเปลี่ยนทัศนคติ การมีความรู้ และการฝึกฝนจนกลายเป็นทักษะซึ่งจะต้องมีความสัมพันธ์กัน จึงจะพัฒนาให้เป็นคุณลักษณะที่เกิดขึ้นในตัวผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาชุมชนที่มีประสิทธิภาพ โดยคุณลักษณะต่างๆ ที่เกิดขึ้น ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องมีการตระหนักรู้ตนเองเป็นพื้นฐานที่สำคัญ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

คุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชนที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบด้วยเทคนิคเดลฟาย เป็นคุณลักษณะเบื้องต้นสำหรับ ผู้ให้คำปรึกษาชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ในรายวิชา การให้คำแนะนำปรึกษาชุมชน (Community Consultation and Counseling) หากจะนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ต่อไป ควรเพิ่มเติมความรู้พื้นฐานด้านแนวคิด ทฤษฎีการให้คำปรึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

สามารถนำองค์ประกอบที่ได้จากงานวิจัย ไปพัฒนาคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชนกับนักศึกษา หรือบุคคลทั่วไป ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับชุมชน หรือผู้ที่ทำงานด้านการช่วยเหลือ เพื่อมีแนวทางในการส่งเสริม ป้องกัน และแก้ไข กับผู้รับบริการมากขึ้น

ศึกษาเรื่องระยะเวลาในการพัฒนา

คุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชน ระหว่างการเข้ากลุ่มฝึกอบรมแบบต่อเนื่องกัน กับ การเข้ากลุ่มฝึกอบรมแบบเป็นช่วงระยะเวลา นั้นส่งผลต่อคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชนในด้านใด อย่างไรบ้าง

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยนี้ ได้รับทุนสนับสนุนจาก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และขอขอบคุณ ข้อเสนอแนะจากคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน

บรรณานุกรม

- จิระประภา อัครบวร. (2554). **Competency คืออะไรกันแน่. เข้าถึงเมื่อ 10 ธันวาคม 2555.** เข้าถึงได้จาก http://school.obec.go.th/sup_br3/com16.pdf
- จิ้น แบริ. (2538). **คู่มือการฝึกทักษะให้คำปรึกษา.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นัยนา นุรารักษ์. (2539). **รูปแบบนำเสนอการจัดศูนย์วิทยบริการทางการแพทย์.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิลปากร. มหาวิทยาลัย. บัณฑิตวิทยาลัย. (2544). **คู่มือหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาชุมชน.** นครปฐม: ผู้แต่ง.
- George, Rockey L. & Cristrani, therese S. (1995). **Counseling : Theory and Practice.** 4th ed. Boston: Allyn and Bacon.
- Lewis, Judith A., Lawis, Michael D., Daniels, Judy A. & D'Andrea, Michael J. (2003). **Community Counseling.** Pacific Grove, CA: Brooks/Cole.
- Neufeldt, Susan A. (1994). **Preparing counselors to work with today's clinic clients. Developing and directing counselor education laboratories.** (pp.107-113). Alexandria, VA: American Counseling Association.
- Patterson, Cecil H. (2000). **Theories of Counseling and Psychotherapy.** 2nd ed. New York: Harper and Row Publishing.